

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

54. Vtrum quis possit sumere mutuum ab usurario sub vsuris, von solum ad sublevandam necessitatem, sed etiam propter convivia, torneamenta, ludos otiosos, & similia juxta exigentiam proprij status? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL. LII.

An liceat sine scandalo soluere vsuras? Ex part. 5. tract. 7. Ref. 12.

§. 1. **R**espondet Valentia *tom. 3. disp. 21. quest. 21. punct. 4.* quod si quis peccauit petendo mutuum, peccat etiam soluendo vsuras, & posset quis pro hac sententia rationem hanc adducere, quia qui dat proximam materiam alteri ad peccandum; in hoc ipse peccat; vt si quis dederit vinum ebrio, vel depoluerit virginem apud luxuriosum; sed qui soluit vsuras, dat proximam materiam vsurario ad peccandum. Ergo peccat, neque satis est dicere vsurarium esse paratum, quoniam etiam si aliquis sit paratus inebriari, peccat qui dat illi vinum, & ita hanc sententiam existimat esse veram Hurtado de Mendoza *in 2. 2. disp. 173. sect. 14. §. 182.* in casu, quo sine vilo incommodo id posset praeteriri; sed addit id raro contingere posse, quia mutuatarius censetur ab vsurario deparare & illud, & erunt iurgia inter illos, item occludet viam inueniendi iterum ad vsuram.

2. His tamen non obstantibus ego affirmatiue sententiae adhaereo, quam tenet Basil. Pont. *de marr. lib. 5. cap. 18. §. 7. num. 53.* vbi sic asserit. Mihi, absolute loquendo, & seclusa aliqua praua intentione, solumque spectata vsurarum solutione, videtur nullum in ea inueniri peccatum; Idque manifeste conuincitur argumento desumpto ex *cap. debitores, de iur. iur.* Iuramentum de re illicita non est seruandum, cum iura & ratio clament, iuramentum non esse vinculum iniquitatis. At iuramentum de soluendis vsuris est obligatorium, & adimplendum, ex dicto *cap. debitores*, ergo non est peccatum in soluendis vsuris, alias non ligaretur eiusmodi iuramentum: imò peccatum esset adimplere. Ad argumentum pro contraria sententia allatum respondetur, eum, qui soluit vsuras, non offerre materiam proximam peccati, si recte inspicitur, in quo differt valde ab eo, qui offert vinum, vel deponit virginem, sed extorquentur ab eo pecunia. Quare non agit, sed patitur iniustitiam; pati autem iniustitiam nullum omnino peccatum est. Quod autem ille reuera non offerat, sed tantum patiat, ex eo colligi potest, quia saepe potest contingere vt cogatur soluere, vt si interuenerit instrumentum de contractu, & iuratum, vt dictum est. Ergo signum est hunc non offerre materiam, sed pati iniustitiam. Ita Pontius. Sed circa praesentem quaestionem ne deferas videre Sanch. *in summ. tom. 1. lib. 3. cap. 11. n. 3. & seq.*

RESOL. LIII.

An qui sine causa deponit pecunias penes vsurarium, teneatur restituere vsuras, quas mutuas accepit ex illa pecunia mutuata?

Et an hoc sit peccatum scandalis?

Et quid de locatione domus vsurario? Ex p. 5. tr. 7. Ref. 11.

Sup hoc infra in Ref. 73. §. Item ex Caetano & in tom 6 tr. 3. Ref. 94. §. 2. post medium, & in Ref. 95. §. 2. ad lin. 4. & prope finem.

§. 1. **A**ffirmatiue respondet Basilius Pontius *de marrim. lib. 5. cap. 18. §. 4. num. 23.* vbi sic ait. Quoties damnum proximi sequitur contra iustitiam, teneor cessare a meo opere, alias & mihi imputabitur peccatum, & tenebor etiam ad restitutionem damni alterius, v.g. deponit quis pecunias apud numularium, siue paratum meis pecuniis foenerari, siue non paratum, sumpturum tamen occasionem ex eo deposito; vel arma bellica apud furiosum, vel pulue-

rem bellicum apud hostes, imputabitur peccatum etiam apud quem depono, si ille reuera meo deposito damnum infert, aut foeneratur meis penuniis, vel simpliciter, vel aliqua ex parte, & praeterea teneor ad restitutionem vsurarum, & damni illati proximo. Ita docet Soto *lib. 6. de iust. q. 1. art. 1. in fine.* Navar. *in sum. ma. s. 14. n. 30. illatione 12.* & S. Thom. *q. 3. de mal. art. 14. ad 18.* Huius ratio est, quia ille reuera reus est eius peccati. Quare non recte Caietan. *2. 2. q. 78. art. 4.* docuit eum, qui deponit pecunias apud numularium, quem scit pecunia illa foeneraturum esse, solui peccare contra iustitiam, & praeterea contingere potest vt peccato prodigalitate non peccet, si numularius fidelis depositarius sit, & suo tempore reddat, vt esse solet. Ita Pontius, & hanc sententiam decussit etiam Valquez testatur Castrus Palus *tom. 1. tract. 6. disp. 6. punct. 13. n. 1.*

2. Sed ipse, & merito, contrariam sententiam tenet, quam etiam tenet Bañez *in 2. 2. quest. 78. art. 4. dub. 4.* Molina *de iust. tom. 2. tract. 2. disp. 331.* quos sequitur Hurtado de Mendoza *in 2. 2. disp. 173. sect. 14. §. 181.* vbi quaerens an sit peccatum licentiae deponere pecuniam apud vsurarium ea ad vsuras conferendum? respondit si pecunia deponatur cultoribus causa, quia alioquin periclitantur, aut alibi non possunt sine graui incommodo custodiri, nullum est peccatum eas pecunias deponere apud abufurum eius ad vsuram, siue alias habeat, siue non. Si autem sine occasione eas deposuit, peccat quidem contra chastitatem grauius, quia vsurario praebet occasionem peccati grauis, at non peccat contra iustitiam neque relinquitur tenetur vsuras ab alio partas, quia non tenetur ex iustitia abstinere ab actionibus, quae ex se non sunt illicitae mali, Ita ille, & ego. Dura enim est obligatio, quam imponit Pontius, & Valquez, & deponit pecunia certe est causa nimis remota sceleris, indigna enim voluntate foeneratoris, & voluntate feceris concedentis.

3. Non desinat hic obiter adnotare Caietanum, Bañez, Aragon. & alios penes Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 1. c. 7. n. 3.* nullam causam in deponente pecunias apud vsurarium exposuit: quia haec pecuniarum depositio non videtur vsurarum causa, siue nec locatio domus; & hanc sententiam probabilem putat Castrus Palus *vbi supra*, nam contrariam, quam ipse cum Sanchez, Rebello, Valentia, & aliis tenet, vocat tantum probabiliorum.

RESOL. LIV.

Virum quis possit sumere mutuum ab vsurario sub vsuris, non solum ab subleuandum necessitatem, sed etiam propter conuicia, torquemta, ludos eius, & similia iuxta exigentiam proprii status? Ex quo inferitur, an eadem sit prorsus ratio de hoc, ac de petente Sacramentum à Ministro male parato, quamuis sciat fore, vt in peccato mortali ministret? Ex p. 1. tr. 8. Ref. 31.

§. 1. **N**egatiue respondet Syluester *verb. vsura, 7. q. 1. Rebellus de obligat. iust. p. 2. lib. 8. q. 16. sect. 6. n. 27.* & alij.

2. Sed, vt ipsemet Rebello fatetur, contraria sententia est probabilis; quam tamen ego puto probabiliorum: eamque docet Faustus *in speculo Confess.* *disp. 16. q. 1. 27. n. 4.* Sanchez *in sum. tom. 1. lib. 3. c. 8. n. 15.* qui citat Sotum, Aragon-Salonium, Ledesma, & alios. Et ratio est: quia haec omnia ad decentiam status pertinent, & ita pecunia accipiens à mutuatario non videtur cooperari eius malitiae; sed tantum peccatum permittit. Quod adeo verum existimo, vt cum iplo

ipso Sanchez ibid. n. 23. Sala tr. de usuris, dub. 48. n. 7. & alii, putem, non peccare mortaliter sed venialiter, si dictam pecuniã quis peteret ad vana, & inutilia vt ad superfluas epulas, ad ludos otiosos, &c. quia eadem est profus ratio de hoc, ac de petente Sacramentum à ministro malè parato; quamuis sciat, fore vt in peccato mori li minisset; sed, qui peteret abque necessitate, & vilitate aliqua à tali Sacerdote Sacramentum, venialiter solum peccaret: ergo, &c. Ceteras rationes vide apud Sanchez: quidquid in contrarium afferat Rebellius loco cit. Aragonius in 2. 2. q. 89. art. 6. dub. 2. Valentia tom. 3. disp. 5. q. 21. punct. 4. & alij penes Salaz ubi supra, n. 6. & Sanchez. Sed nostra sententia est probabilis, & tuta in praxi; & illam etiam docet, præter DD. citatos, Ioan. de la Cruz in direct. conscient. p. 1. præcept. 7. q. 5. dub. 1. 4. concl. 2.

RESOL. LV.

An sine causa honesta, petendo pecuniam mutuum ab usurario parato, sit peccatum mortale? Et quid est dicendum, si proximus non ex mera malitia, sed ex vehementi passione avaritia exigat usuram, an in tali casu liceat petere mutuum sine honesta causa? Et an liceat petere ab usurario mutuum ad usuram expressè, & formaliter v. g. dicendo, da mihi mutuum ad usuram? Et an licitum sit non solum petere ad usuram ab homine parato, sed etiam à non exercente usuram, licet agnoscamus esse periculum, vt eas ille velit? Et in §. 3. & vlt. huius Resolutionis adducitur, quæ sui causa honesta, petendi mutuum ab usurario. Ex p. 5. tr. 7. Ref. 8.

§. 1. **E**ste peccatum mortale docet Cæstrus Palus tom. 1. tr. 6. disp. 6. punct. 1. 6. Pontius de matr. lib. 5. n. 18. n. 50. Valq. opusc. de scandalo, art. 8. n. 33. Sanchez disp. 10. sect. 3. n. 2. & 3. Molina tom. 2. tract. 2. disp. 333. concl. 5. & alij. Quia si ego sine vilo, aut leui damno possum hic & nunc vitare actionem turpem proximi, & efficere ne ille propter iniustitiam sit subiectus restitutioni, charitas postulare videtur, vt abstinere ab ea petitione. Ergo, &c. Quod autem illa petitio non possit esse venialis, sed mortalis, probat etiã Valquez, quia quando ex opere veniale ex se vt ex mendacio leui sine iuramento, vel ex opere ex se indifferenti, sumitur occasio peccati mortalis, illa actio quæ ex se est venialis, & indifferens, redditur mortalis ab hac circumstantia scandali passivi mortalis. Ergo, &c.

2. Ego verò cum Hurtado de Mendoza in 2. 2. disp. 173. sect. 4. §. 176. & 177. puto hanc sententiam esse probabiliorẽ; sed contrariam existimo cum eodem Hurtado etiam probabilem esse quia peccatum hoc feneratoris est ex pura malitia, peccatum autem ex malitia non est curandum. Ergo. Secundo probatur, quia ille homo non excitatur à petente mutuum, neque impellitur, iam enim ipse se impulit ante illam petitionem mutui. Petitio autem non est de se cooperatio ad usuram, quia usura non petitur, nec offertur, sed tantum est mutui petitio, quæ de se nec est cooperatio ad malum. Eo autem quod hic & nunc occasio peccatum in usurario, non imputatur ad culpam ipsi petenti, non solum quia petitio non est mala, neque habet speciem mali, sed quia id oritur ex insigni, & deprauatissima malitia usurarii. Vnde sine scrupulo scari tali possunt ab huiusmodi hominibus mutuum petenti, etiam cum periculo feneratoris. Ratio item generalis est; quia usurarius non ruit in id peccatum

occasione alterius, sed iam ipse assentit. Dico igitur probabiliter petitionem mutui esse tantum peccatum veniale.

3. Notandum est tamen quod stando in prima opinione, causa honesta petendi mutuum ab usurario erit, quoties ego vel ad prouidendum meæ domui, aut alicui veræ meæ necessitati, vel alienæ, vel ad aliquod opus pium, vel etiam ad aliquem ludum publicum, à quo non possum nisi inhonestè abesse, vel ad aliquam actionem frequentem hominibus mihi æqualibus, quam vitare nõ possum sine aliquo dedecore, vel etiã ad mercaturam honestè exercendam. Item quando quis aliqua passione graui concitatur ad ludum, vel quid simile, non tenetur lege charitatis abstinere à petendo mutuo, quia cum tanta difficultate non tenetur vitare peccatum proximi ad illud iam parati, & ex deprauata malitia. Ita Hurtado ubi supra, §. 178.

4. Sed quid dicendum si proximus non ex mera malitia, sed ex vehementi passione avaritiæ exigat usuram, an liceat in hoc casu petere mutuum sine honesta causa? Negatiuè respondet Valent. tom. 3. disp. 5. q. 21. punct. 4. & Sanchez in sum. tom. 1. lib. 3. c. 8. n. 18. quia tunc proximus est in maiori necessitate, & ideo tunc strictius obligat præceptum charitatis de impediendo eo proximi peccato. Verum contrarium, & merito, docet Hurtado loco cit. quia omnis usurarius peccat ex vehementi inclinatione in pecunias, neque avaritia est ex genere illarum passionum, quæ commouent animum excitatis humoribus, vt ira, tristitia, &c. Cum autem ille appetitus sit diuturnus, oritur ex pura malitia illum non vincere. Ergo, &c. Vnde ex his omnibus remanent satis firmata ea, quæ docui in 1. part. tract. 8. resol. 3. 1. aduersus quæ incienter scio aliquem olim arietasse.

5. Et tandem pro coronide huius resolutionis non relinquam hic quærere, an liceat petere ab usurario mutuum ad usuram expressè & formaliter, v. g. dicendo, Da mihi mutuum ad usuram? Negatiuè respondet Basil. Pontius de matr. lib. 3. cap. 18. §. 7. n. 47. & Valquez opusc. de scandalo, artic. 8. num. 19. & alij, quos citat Sanchez in sum. tom. 1. lib. 3. c. 8. n. 26. quia non potest ab aliquo peti actus, qui non potest bene exerceri. Sed ipse Sanchez numer. 27. contrariam sententiam docet, cui adde Valent. ubi supra, Molin. de iust. tom. 2. dispur. 335. concl. 5. Bañez in 2. 2. quest. 78. art. 4. dub. 2. concl. 2. hi enim asserunt posse mutuatarium dicere mutuanti, Da mihi mutuum ad usuram: & ratio est, quia eius petitionis obiectum non est actio dantis mutuum sub usuris, quatenus ab eo procedit, hæc enim est intrinsecè mala; sed obiectum illius petitionis est mutuum quod autem dicit sub usuris, est permissiuè, & ita est sensus, da mutuum, vel quia noui te non daturum nisi sub usuris, id permitto vt mihi consulam. Vnde patet responsio ad argumentum pro sententia Valquez; nam in hoc casu non petitur absolute aliquid malum, sed permittitur & exponitur animus soluendi usuram. Et ideo ego puto cum Suarez de Relig. tom. 2. de iuramento, lib. 3. cap. 13. n. 9. hanc sententiam esse probabilem.

6. Nota etiam coarta Valquez opusc. de scandalo, art. 8. n. 29. licitum esse non solum, vt dictum est, petere usuram ab homine parato, sed etiam ab homine non exercente usuram, licet cognoscamus esse periculum vt eas ille velit: & ratio est, quia quod ego peto, potest fieri honestè, quod si malè fit, est ob solam malitiam alterius, quam ego cum graui damno non teneor vitare: tamen in hoc casu desideratur maior causa ad petendum mutuum, quàm diximus requiri ab homine parato: & ego puto cum Hurtado in 2. 2. disp. 173. sect. 1. 4. §. 184. causam sufficientem in hoc casu esse, non solum si pertineat ad vilitatem

Sup. hoc pro parte in Ref. nec præteritæ, & infra, ante mediũ §. vlt. eius Ref.

Que hic est Ref. antecess. deus.

Sop his cas.

